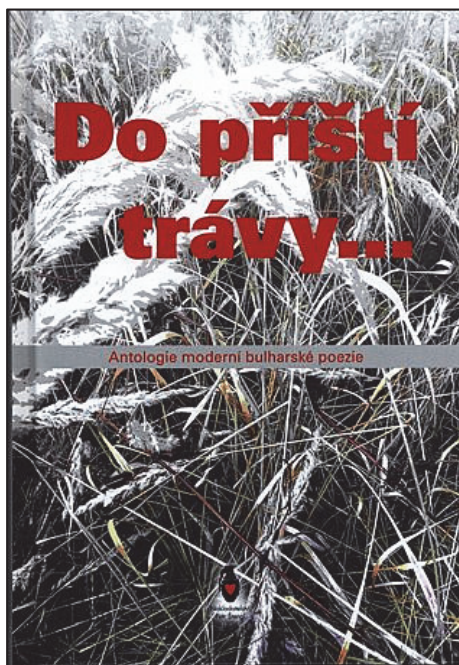

***Do příští trávy... Antologie moderní bulharské poezie.* Uspořadali Ludmila Kroužilová, Jordanka Trifonova, Marcel Černý, Ondřej Zajac. Praha: Petr Štengl, 2020, 294 s. ISBN 978-80-87563-83-0.**

През 2020 г. в пражкото издателство „Петър Щенгъл“ се появи едно дългоочаквано и ценно издание – книгата *Do příští trávy... Antologie moderní bulharské poezie* (*До другата трева... Антология на модерната българска поезия*), плод на дългогодишните усилия на редица чешки преводачи на българска поезия както от по-старото поколение (Дануше Хронкова, Лудмила Кроужилова и Властимил Маршичек), така и от по-младото (Марцел Черни и Ондřej Заяц). За съжаление, двама от преводачите от по-старото поколение не са вече сред нас, но много дълги години работиха на преводаческата сцена и оставиха след себе си дълбока следа.

Първият от тях – Властимил Маршичек, редактор, журналист и преводач от различни езици, включително от български, ни напуска през 2000 г. Неотдавна чешката българистика и България загубиха най-верния си сътрудник и приятел, посветил цялата си творческа енергия на българската литература и култура – д-р Дануше Хронкова, която пое светлия си път към небето през януари 2022 г. на почти навършени 92 години. Съставители на антологията са част от преводачите – Лудмила Кроужилова, Марцел Черни и Ондřej Заяц, както и българската бохемистка и преводачка Йорданка Трифонова, на която дължим обстояния и добре систематизиран увод към антологията. Книгата предлага и пълен индекс на всички излезли досега антологии и литературни издания с българска поезия на чешки и словашки език (с. 251 – 252).

В този текст ще се опитаме да осмислим избора на поети, включени в антологията *До другата трева...*, като го сравним с последните три

антологии на българска поезия, излезли през миналия век: *Южен вятър. Десет български поети* (*Jižní vítr. Deset bulharských básníků. Československý spisovatel*, 1974, съст. Дана Хронкова), *Млада река. Сборник с българска поезия* (*Mladá řeka. Sborník bulharské poezie. Mladá fronta*, 1979, съст. Камил Маржик) и *Българската поезия на XX век* (*Bulharská poezie XX století. Odeon*, 1983). От посочените години на предходните чешки антологии на българска поезия се вижда, че настоящото издание излиза след цели четири десетилетия издателско затишие.

Подзаглавието на антологията *До другата трева...* и в самото подзаглавие акцентира върху това, че представя именно модерната българска поезия. По-интересно е обаче да разберем какво всъщност са имали предвид съставителите под понятието „модерна“, за какъв модернизъм става въпрос и какво го различава от предходните модернизми като например от този в края на XIX и началото на XX век. Необходимо е за целта да видим кои автори присъстват и в предходните издания. Поетът, който се повтаря в най-много антологии – в три от тях, е Атанас Далчев, а освен него в посочените по-стари поетически сборници, представляващи българската поезия, се срещат имената още на Блага Димитрова, Любомир Левчев, Валери Петров, Борис Христов, Иван Цанев, Димитър Стефанов, Николай Кънчев, Вълчо Раковски и Иван Пейчев. Очевидно именно творчеството на Атанас Далчев се възприема като ключов етап в развитието на българската модерна поезия през XX век.

Атанас Далчев е често определян като учител на „тихите поети“ от 70-те години. Някои от тях са включени и в настоящата антология – Иван Цанев, Екатерина Йосифова и Калина Ковачева. От друга страна, А. Далчев повлиява и върху творчеството на поетите от 80-те, някои от които също са застъпени в антологията – Георги Рупчев, Бойко Ламбовски, Георги Борисов, Ани Илков и Иван Методиев. В известен смисъл можем да твърдим, че Атанас Далчев е представител на модернизма, чието творчество разделя, но и обединява времево и тематично модерната поезия преди него – символистичната и експресионистичната, с тази след него, която всъщност е застъпена в антологията – поезията на 40-те, 50-те, 60-те години, „тихите поети“ от 70-те и поезията на 80-те години. Постмодерната поезия, представлявана от Георги Господинов, Пламен Дойнов, Пламен Антонов, Марин Бодаков, Петър Чухов, Иван Христов и др., е оставена за следващата антология на българската поезия на чешки език, която ще очакваме с нетърпение да намери своите преводачи и издателство.

След прочита на антологията оставаме с впечатлението, че всички поети се обединяват тематично около модернистичната поетика на А. Далчев, като в най-висока степен тази приемственост се долавя при

„тихите поети на 70-те“ и поетите на 80-те години. Но и останалите, макар и с различни поетически средства, се обръщат към всекидневието, в което лирическият субект е често сам и неразбран, към философско-екзистенциалните въпроси, които злостовният свят ни поставя, и към абсурдността на битието, в което живеем. Любовта е също тема, която до голяма степен обединява тематично стихотворенията, включени в антологията. Но тя отново е често представена в нейните, ако не трагичност и отсъствие, то поне драматичност и съдбовност.

Интересен е фактът, че т. нар. „априлско поколение“ в българската поезия на XX век е представено само с творчеството на неговия най-ярък представител – Любомир Левчев. Това е вероятно логично, тъй като цялата антология се старее по всякакъв начин да избяга от идеологията на поетите от това поколение, която обслужва освен естетически и политически цели по времето на комунистическото управление в България. Творбите на Л. Левчев, бляскаво преведени от Лудмила Крожилова, са внимателно подбрани и тематично се вписват в модернистично-литературния профил на книгата.

В антологията са представени и поети, които литературната критика е оценявала преди всичко като преводачи на чешка и словашка поезия: Въгьо Раковски, Димитър Стефанов, Григор Ленков, Атанас Звездинов. Те без съмнение са добре познати в чешка и словашка среда благодарение и на самостоятелно издадените им поетични книги. Поезията им говори емоционално и обогатяващо както за чешко-българското приятелство, така и за природните български и чешки красоти, но и за „неспокойната“ по думите на д-р Дануше Хронкова градска цивилизация. Ярък пример са стихотворенията „Карел Хинек Маха“ на Григор Ленков, „Южна Чехия“ на Димитър Стефанов и др.

Създава се обаче впечатлението, че женската лирика има по-слабо присъствие в антологията: включени са стихотворения от яркия лирически глас на Блага Димитрова от 60-те години, който интерпретира социални, интимни и философски теми с откровен и интелигентен изказ. Представени са творби и на други две поетеси – представителки на поколението на „тихите поети“ на 70-те, и това са Екатерина Йосифова и Калина Ковачева. За мен остава въпросът защо в антологията не са представени поне още няколко представителни женски поетически гласа от 60-те, като Станка Пенчева, и от 80-те – като Федя Филкова.

Настоящата рецензия не си поставя за цел да говори подробно за качествата на преводите на стихотворенията, включени в антологията, което би могло да бъде предмет на друг текст – научна статия от областта на теорията на превода. Също така считам за неуместно да ко-

ментирам професионализма на преводачи, доказали многократно своя талант в превода на българска поезия на чешки език.

Достойнство на книгата представляват и публикуваните в края на книгата биографични бележки за авторите. Това приложение представлява своеобразен малък речник на модерната българска поезия, който съдържа и информация за всички осъществени до този момент преводи на техни стихотворения на чешки и словашки език.

Този шедьовър на преводаческото изкуство беше награден и от Съюза на българските преводачи през 2020 г. в категорията за превод на българска литература на чужд език.

Димана Иванова